

Електронний журнал «Державне управління: удосконалення та розвиток» включено до переліку наукових фахових видань України з державного управління (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України № 1643 від 28.12.2019).

Спеціальність – 281.

Державне управління: удосконалення та розвиток. 2023. № 1.

DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2156.2023.1.1>

УДК 351.862

М. В. Андрієнко,

д. держ. упр., професор, полковник служби цивільного захисту, начальник науково-дослідного центру цивільного захисту, Інститут державного управління та наукових досліджень з цивільного захисту, м. Київ, Україна

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-9222-4831>

А. А. Слюсар,

заступник начальника науково-дослідного центру цивільного захисту, начальник відділу розвитку цивільного захисту, Інститут державного управління та наукових досліджень з цивільного захисту, м. Київ, Україна

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-3492-2092>

П. І. Гаман,

д. держ. упр., професор, Заслужений працівник охорони здоров'я України, нагороджений орденом «За заслуги III ступеня», начальник відділу заходів захисту науково-дослідного центру цивільного захисту,

Інститут державного управління та наукових досліджень з цивільного захисту, м. Київ, Україна

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-1881-0397>

А. І. Фомін,

старший науковий співробітник відділу заходів захисту науково-дослідного центру цивільного захисту, Інститут державного управління та наукових досліджень з цивільного захисту, м. Київ, Україна

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-00030754-1750>

М. І. Стрюк,

науковий співробітник відділу заходів захисту науково-дослідного центру цивільного захисту Інституту державного управління та наукових досліджень з цивільного захисту, м. Київ, Україна

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-8812-9295>

**ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ
ЄДИНОЮ ДЕРЖАВНОЮ СИСТЕМОЮ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ**

*M. Andrienko,
Doctor of Sciences in Public Administration, Professor,
Colonel of the Civil Defense Service, Head of the Research Center of Civil
Protection, Institute of Public Administration and Scientific Research in Civil
Defense, Kyiv, Ukraine*

*A. Slyusar,
Deputy Head of the Research Center of Civil Protection, Head of the Department
of Civil Defense Development, Institute of Public Administration and Scientific
Research in Civil Defense, Kyiv, Ukraine*

*P. Haman,
Doctor of Sciences in Public Administration, Professor,
Honored Health Care Worker of Ukraine, Awarded the Order of Merit of the
IIIrd Degree, Head of the Department of Protection Measures of the Research
Center of Civil Protection, Institute of Public Administration and Scientific
Research in Civil Protection, Kyiv, Ukraine*

*A. Fomin,
Senior Researcher of the Department of Protection Measures of the Research
Center of Civil Protection, Institute of Public Administration and Scientific
Research on Civil Protection, Kyiv, Ukraine*

*M. Striuk,
Researcher of the Department of Protection Measures of the Research Center of
Civil Protection, Institute of Public Administration and Scientific Research on
Civil Protection, Kyiv, Ukraine*

THEORETICAL AND METHODOLOGICAL TRAIT OF THE MANAGEMENT OF THE UNIFIED STATE SYSTEM OF CIVIL PROTECTION

Національний захист населення під час розгортання надзвичайних ситуацій різного рівня небезпеки є одним із найбільш важливих завдань, що стоять перед державою у контексті забезпечення стійкого розвитку та національної безпеки. З огляду на це обрана проблематика є важливим аспектом у діяльності органів державного управління в сучасних умовах розвитку України. Характер виникнення такої ситуації та можливі негативні наслідки у даному випадку вимагають негайного її вирішення силами колегіального органу, покликаного здійснити аналіз ситуації, запропонувати можливі шляхи виходу з кризового стану та надати прогнозне бачення щодо подальших перспектив. Для забезпечення реалізації державної політики у сфері цивільного захисту функціонує Єдина державна

система цивільного захисту, яка складається з функціональних і територіальних підсистем та спрямована на розв'язання питань забезпечення необхідного рівня безпеки життєдіяльності території держави лише в умовах, коли виникла надзвичайна ситуація. У зв'язку з цим розроблення та упровадження дієвих механізмів глобального, регіонального й державного управління, спрямованих на попередження різноманітних лих і катастроф чи мінімізацію їхніх наслідків, має бути стратегічною метою міжнародного співтовариства та одним із пріоритетів діяльності керівників наднаціональних структур, транснаціональних корпорацій, держав та громадськості. Адже, основним завданням Єдиної державної системи цивільного захисту є забезпечення готовності центральних і місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, підпорядкованих їм сил і засобів до дій, спрямованих на запобігання і реагування на надзвичайні ситуації техногенного, природного, соціального та воєнного характеру. Разом з тим, наразі в Україні існує проблема щодо відповідності результатів функціонування Єдиної державної системи цивільного захисту у її нинішньому вигляді викликам і загрозам українському суспільству, що частіше пов'язано із недоліками правового механізму державного управління в цивільному захисті. У статті досліджено сутність та особливості побудови Єдиної державної системи цивільного захисту. Охарактеризовано режими надзвичайних ситуацій (залежно від масштабу та особливостей) на території України. Запропоновані основні напрямки модернізації системи цивільного захисту держави.

National protection of the population during emergency situations of various levels of danger is one of the most important tasks facing the state in the context of ensuring sustainable development and national security. In view of this, the chosen issue is an important aspect of the activities of state administration bodies in the modern conditions of Ukraine's development. The nature of such a situation and the possible negative consequences in this case require its immediate resolution by a collegial body called to analyze the situation, propose possible ways out of the crisis and provide a predictive vision for future prospects. Civil defense, as one of the components of the National Security System of Ukraine, is aimed at protecting the population and territories from the negative impact of various types of emergency situations, which are characterized by a probabilistic territorial-

temporal distribution of the occurrence of sources of danger. To ensure the implementation of the state policy in the field of civil protection, the Unified State System of Civil Protection operates, which consists of functional and territorial subsystems and is aimed at solving the issues of ensuring the necessary level of safety of vital activities in the territory of the state only in the event of an emergency situation. In this regard, the development and implementation of effective mechanisms of global, regional and state management, aimed at preventing various disasters and catastrophes or minimizing their consequences, should be a strategic goal of the international community and one of the priorities of the activities of the heads of supranational structures, transnational corporations, states and the public. After all, the main task of the Unified State Civil Protection System is to ensure the readiness of central and local executive bodies, local self-government bodies, forces and means subordinated to them for actions aimed at preventing and responding to man-made, natural, social and military emergencies. At the same time, there is currently a problem in Ukraine regarding the compliance of the results of the operation of the Unified State System of Civil Protection in its current form with the challenges and threats to Ukrainian society, which is often associated with the shortcomings of the legal mechanism of state administration in civil protection. The article examines the essence and features of the construction of the Unified State Civil Protection System. The regimes of emergency situations (depending on the scale and features) on the territory of Ukraine are characterized. The main directions of modernization of the system of civil protection of the state are proposed.

Ключові слова: держава, управління, цивільний захист, механізм державного управління, безпека, єдина державна система цивільного захисту.

Keywords: state, administration, civil protection, mechanism of state administration, security, unified state system of civil protection.

Постановка проблеми. Реформаційні трансформації у сфері надзвичайних ситуацій потребують зваженого і раціонального підходу до прийняття рішень. Необхідним аспектом, який слід враховувати є соціальні, економічні, політичні умови, характерні для України, а також глобалізаційні

процеси, що відбуваються у світі. У надзвичайний період Українська Єдина державна система цивільного захисту має забезпечити послідовне здійснення державної політики із цивільного захисту в Україні. Разом з тим чинна система ДСНС наразі не дає змоги повним обсягом виконувати покладені на неї завдання з реалізації державної політики у сфері цивільного захисту, забезпечення належного рівня безпеки життєдіяльності населення, його захисту від надзвичайних ситуацій, пожеж та інших небезпечних подій, і обґрунтовано потребу реформування системи ДСНС. Тому питання дослідження теоретико-методологічних особливостей управління Єдиною державною системою цивільного захисту є надзвичайно актуальна.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вітчизняні та зарубіжні вчені в галузі науки державного управління приділяють увагу дослідженню проблемних питань державного управління у сфері цивільного захисту загалом і Єдиної державної системи цивільного захисту зокрема, це : Андреев С. О., Фішберн П., Сааті Т., Райфа Р., Кіні Р., Заде Л., Подіновський В. В., Зайченко Ю. П., Волошин А. Ф., Ларічев А. І., Борисов А. Н., Вошин А. П., Кофман А., Майстро С. В., Орловський С. А., Поспелов Д. А., Потеряйко С. П., Ротштейн О. П., Петров Е. Г. та багато інших. В ході їх досліджень були отримані фундаментальні результати, однак вичерпне рішення проблеми далеко від завершення і продовження досліджень в цьому напрямку.

Формулювання цілей статті. Метою статті є аналіз теоретико-методологічних особливостей управління Єдиною державною системою цивільного захисту.

Виклад основного матеріалу дослідження. В умовах військової агресії, руйнування цивільної та критичної інфраструктури, масової міграції, падіння рівня життя населення, значного збільшення кількості надзвичайних ситуацій різних видів, актуальними є дослідження особливостей розвитку системи публічного управління та адміністрування у сфері цивільного

захисту України та визначення напрямків її трансформації в сучасних умовах.

Держава через відповідні інституції, в тому числі систему публічного управління та адміністрування у сфері цивільного захисту повинна забезпечувати не лише ліквідацію наслідків надзвичайних ситуацій, а й ефективно попереджувати їх. Захист населення під час розгортання надзвичайних ситуацій різного рівня небезпеки є одним із найбільш важливих завдань, що стоять перед державою у контексті необхідності забезпечення її сталого розвитку в сучасних умовах [1].

В Україні захист населення, територій, навколишнього природного середовища та майна від надзвичайних ситуацій шляхом запобігання таким ситуаціям, мінімізації та ліквідації їх наслідків і надання допомоги постраждалим у мирний час та в особливий період належить до основних функцій держави і згідно із законодавством, і має назву цивільного захисту. А відносини, пов'язані із захистом населення, територій, навколишнього природного середовища та майна від надзвичайних ситуацій, реагуванням на них, функціонуванням єдиної державної системи цивільного захисту (далі - ЄДСЦЗ), регулює Кодекс цивільного захисту України.

У нашому дослідженні під Єдиною державною системою цивільного захисту (ЄДСЦЗ) варто розуміти низку управлінських структур, сил та способів виконавчих органів центрального і місцевого рівня, виконавчих органів при радах, підприємствах, установах та організаціях, які проводять державну політику, змістом якої є цивільний захист.

Завдяки ЄДСЦЗ виникає можливість, з одного боку, зробити більш ефективним захист від природних і техногенних надзвичайних ситуацій, а з іншого, – чітко координувати сили цивільного захисту, які беруть участь у ліквідації надзвичайних ситуацій (центральні та місцеві органи влади, рятувальники, комунальні служби, підприємства, волонтери), та оперативно інформувати людей за допомогою спеціально створених ефективних механізмів [2].

Основними завданнями української Єдиної державної системи цивільного захисту є:

- забезпечення готовності міністерств та інших центральних і місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування та сил і засобів, що підпорядковані їм та спрямовані на запобігання й реагування на надзвичайні ситуації;

- забезпечення проведення заходів із запобігання виникненню таких ситуацій;

- навчання населення з поведінки і дій у разі виникнення надзвичайних ситуацій;

- реалізація державних цільових програм, що спрямовані на попередження надзвичайних ситуацій, створення належних умов для сталої діяльності підприємств (організацій, установ), зменшення потенційних матеріальних втрат;

- аналіз та оцінювання даних про надзвичайні ситуації, публікування даних про проблеми захисту населення і територій від наслідків надзвичайних ситуацій;

- прогнозування й оцінювання соціально-економічних наслідків таких ситуацій, прогнозне обчислення потреби сил, засобів, матеріальних та фінансових ресурсів;

- максимальне збереження і оптимальне використання резервів цих ресурсів з метою запобігання й ефективного реагування на надзвичайні ситуації;

- оповіщення населення про потенційну загрозу та виникнення надзвичайної ситуації, своєчасне і правдиве інформування про реальну обстановку та вжиті заходи;

- захист населення у разі виникнення надзвичайної ситуації;

- здійснення рятувальних та інших невідкладних робіт з ліквідації наслідків надзвичайної ситуації, організація життєвого забезпечення постраждалого населення;

- пом'якшення потенційних наслідків надзвичайної ситуації у разі їх виникнення;
- проведення заходів із соціального захисту постраждалого населення;
- здійснення визначених законом прав із захисту населення від наслідків надзвичайної ситуації, зокрема осіб (чи їх сімей), що брали безпосередню участь у локалізації таких ситуацій; інші завдання, що вписані у законі [3-6].

У Єдиній державній системі цивільного захисту залежно від масштабу та особливостей надзвичайної ситуації, що потенційно прогнозують чи яка уже відбулась, в Україні або на конкретній її території встановлюють певний режим (рис. 1).

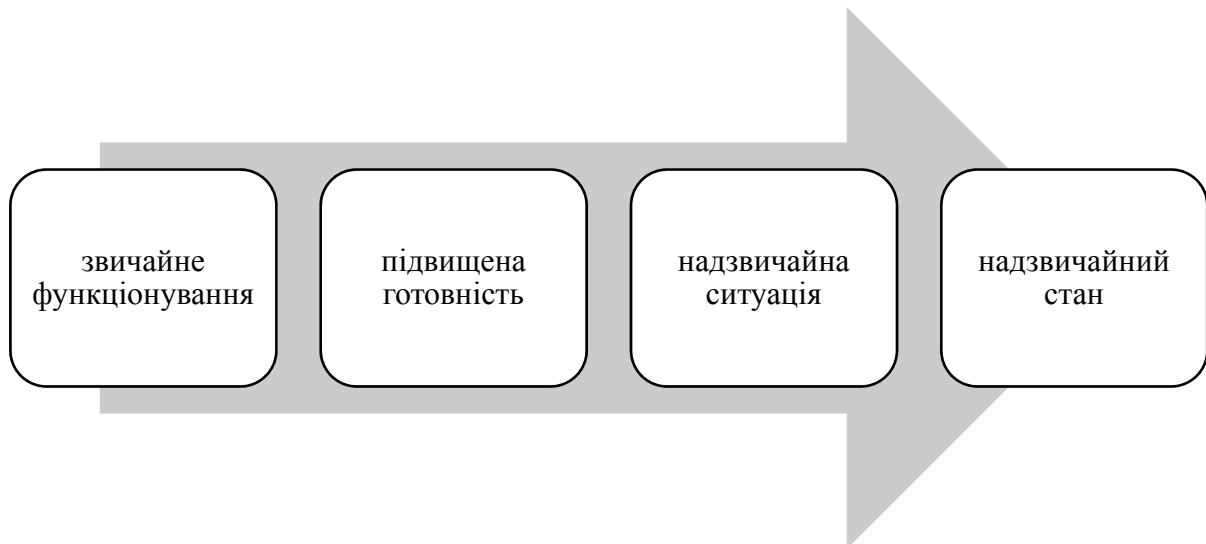

Рис. 1. Режим надзвичайних ситуацій (залежно від масштабу та особливостей) на території України

Джерело: систематизовано авторами на основі [7]

Таким чином, доцільно розглянути суть кожного з згаданих вище режимів та основні завдання ЄДСЦЗ, які вона забезпечує в кожному з таких режимів.

1. Режим звичайного функціонування ЄДСЦЗ встановлюють, якщо є нормальна виробничо-промислова, радіаційна, хімічна, сейсмічна, гідрогеологічна, гідрометеорологічна, техногенна й пожежна ситуація та відсутні епідемії, епізоотії, епіфітотії.

Основними завданнями ЄДСЦЗ, що виконуються єдиною державною системою цивільного захисту у режимі звичайного функціонування, є проведення спостереження, гідрометеорологічного прогнозування і забезпечення контролю за навколишнім природним середовищем та небезпечних процесів, які можуть бути причиною виникнення надзвичайних ситуацій на потенційно небезпечних об'єктах, об'єктах підвищеної небезпеки та прилеглих до них територіях, а також на територіях, на яких є потенційна загроза виникнення геологічних і гідрогеологічних явищ та процесів; проведення планування заходів із цивільного захисту; забезпечення цілодобового чергування пожежно-рятувальних підрозділів; розроблення та реалізація цільових і науково-технічних програм із запобігання виникнення надзвичайних ситуацій і мінімізація втрат; проведення планових заходів із запобігання виникнення таких ситуацій, підтримання безпеки та захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій, а також заходів із підготовки до дій за призначенням органів управління та сил цивільного захисту; створення передумов для готовності органів управління і сил цивільного захисту до дій за призначенням; підготовка фахівців цивільного захисту і керівного складу та фахівців, діяльність яких пов'язана з організацією та здійсненням заходів із цивільного захисту; навчання населення діям у разі виникнення надзвичайних ситуацій; створення та поновлення матеріальних резервів з метою запобігання виникнення надзвичайних ситуацій і ліквідації їх наслідків; проведення моніторингу надзвичайних ситуацій та встановлення ризиків їх виникнення; підтримання дієвості автоматизованих систем централізованого оповіщення про загрозу чи виникнення надзвичайних ситуацій [8].

2. Якщо є загроза виникнення надзвичайних ситуацій згідно з рішеннями, що ухвалені Кабінетом Міністрів України, обласними, Київською міською державною адміністрацією, для ЄДСЦЗ повністю або частково у певних її територіальних підсистемах на певний час вводять режим підвищеної готовності.

Основними завданнями, які проводяться ЄДСЦЗ у режимі підвищеної готовності, є «здійснення оповіщення органів управління і сил цивільного захисту, а також населення про загрозу виникнення НС та інформування його про дії у потенційній зоні надзвичайних ситуацій; формування оперативних груп з метою встановлення причин погіршення обстановки і підготовки пропозицій щодо її нормалізації; покращення систем спостереження та контролю за гідрометеорологічною обстановкою, ситуацією на потенційно небезпечних об'єктах, території об'єкта підвищеної небезпеки та/чи за його межами, території, на якій є загроза виникнення геологічних і гідрогеологічних явищ та процесів, а також здійснення систематичного прогнозування ризиків виникнення надзвичайних ситуацій та їх обсягів; перегляд (у разі потреби) планів реагування на надзвичайні ситуації, проведення заходів щодо запобігання їх виникненню; уточнення та здійснення заходів із захисту населення і територій від потенційних надзвичайних ситуацій; підтримання у належній готовності наявних сил і засобів цивільного захисту; залучення (у разі потреби) додаткових сил і засобів [9].

3. Якщо виникла надзвичайна ситуація, згідно з рішеннями, ухваленими Кабінетом Міністрів України, обласними, Київською міською державною адміністрацією, для ЄДСЦЗ повністю чи частково у відповідних її територіальних підсистемах на деякий час можуть запроваджувати режим надзвичайної ситуації.

Основними завданнями, що реалізуються ЄДСЦЗ у режимі надзвичайної ситуації, є «проведення оповіщення органів управління і сил цивільного захисту, а також населення про виникнення НС та інформування його про дії в цій ситуації; призначення керівника робіт з ліквідації наслідків надзвичайної ситуації й утворення (у разі потреби) спеціальної комісії з ліквідації наслідків такої ситуації; встановлення зони надзвичайної ситуації; проведення систематичного прогнозування зони потенційного поширення такої ситуації та масштабів потенційних наслідків; організація робіт із

локалізації та ліквідації наслідків надзвичайної ситуації, залучення для неї потрібних сил і засобів; організація та проведення заходів із життєвого забезпечення постраждалого населення; організація та здійснення евакуаційних заходів, якщо у цьому є потреба; організація і проведення радіаційного, хімічного, біологічного, інженерного та медичного захисту населення і територій від наслідків надзвичайної ситуації; проведення постійного контролю за розвитком такої ситуації та обстановкою на аварійних об'єктах і прилеглих до них територіях; систематичне інформування органів управління цивільного захисту та населення про розвиток надзвичайної ситуації і заходи, що проводяться» [10].

4. Надзвичайний стан у єдиній державній системі цивільного захисту повністю чи частково в певних її територіальних підсистемах на певний час запроваджується на території, де відбулось запровадження правового режиму надзвичайного стану.

Основними завданнями, що виконуються ЄДСЦЗ у режимі надзвичайного стану, є виконання завдань відповідно до Закону України «Про правовий режим надзвичайного стану». В надзвичайний період ЄДСЦЗ функціонує відповідно до вимог Кодексу та з урахуванням особливостей, що визначаються згідно із Законами України «Про правовий режим воєнного стану», «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію», а також іншими нормативно-правовими актами України [11].

Таким чином, проаналізувавши законодавство України у сфері цивільного захисту та результати функціонування ЄДСЦЗ можна узагальнити, що потрібно здійснити модернізацію системи цивільного захисту держави. Напрямки модернізації цієї системи варто направити, на певні конкретні заходи (рис. 2).

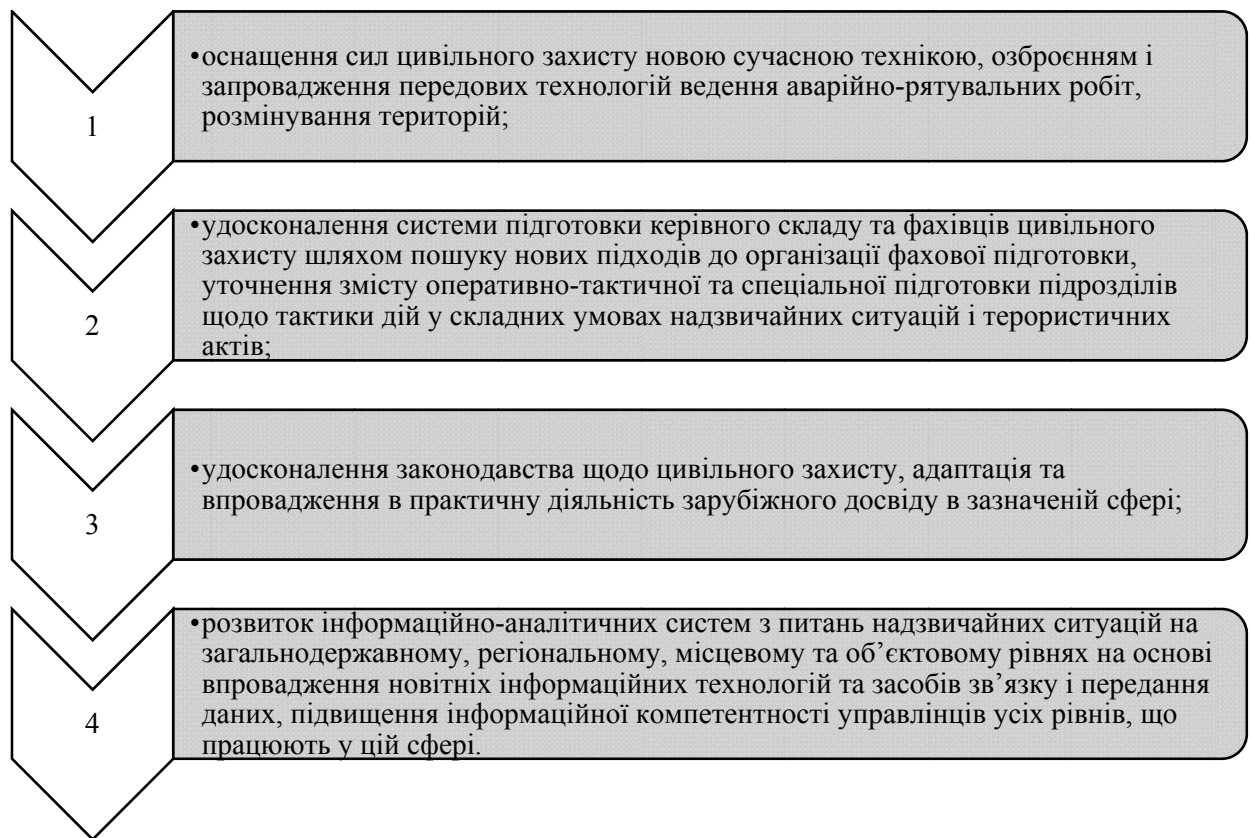

Рис. 2. Основні напрями модернізації системи цивільного захисту України

Джерело: запропоновано авторами на основі [11-12]

Проте варто звернути увагу на те, що на практиці є низка проблем, що свідчать про неспроможність забезпечення належного функціонування ЄДСЦЗ у сегменті виконання визначених для неї завдань, де варто виокремити такі: обмеженість фінансування модернізаційних проєктів і підтримки працездатного стану централізованої системи управління; фізичний знос технічних засобів та моральне старіння технологій обробки і передавання про це даних; нерівномірне охоплення окремих територій України, зокрема в сільських та гірських місцевостях; недостатнє нормативне врегулювання стрункої стратегії розвитку єдиної державної системи цивільного захисту [13].

Підсумовуючи усе зазначене вище, можна зробити висновок про те, що після ухвалення Кодексу і затвердження Положення про єдину державну систему цивільного захисту в Україні утворено Єдину державну систему цивільного захисту (ЄДСЦЗ), що усуває дублювання однієї системи іншою,

як це регламентувалось попереднім законодавством, визначено низку основних завдань, складових та режимів функціонування. Розвиваючи ЄДСЦЗ, як основну складову державної політики із цивільного захисту, збільшується потенціал поліпшення системи управління, що визначається у Положенні про «Єдину державну систему цивільного захисту».

У кожному режимі на систему покладаються важливі завдання з налагодження безпечного стану на території країни. Проте на практиці є низка проблем, що підсилюють потенційні ризики неспроможності забезпечення чіткого функціонування ЄДСЦЗ у сегменті здійснення визначених для неї завдань, серед яких варто виокремити такі: недостатність фінансування модернізаційних проєктів і підтримки належного функціонування централізованої системи управління; фізичний знос технічних засобів та моральне старіння технологій обробки і передавання даних; нерівномірне охоплення відповідних територій України, насамперед в сільській та гірській місцевостях; недостатнє нормативне врегулювання стрункої стратегії розвитку єдиної державної системи цивільного захисту.

Висновки. Таким чином, надзвичайно важливим для підвищення результативності та ефективності публічного управління та адміністрування у сфері цивільного захисту в Україні є забезпечення належного функціонування єдиної державної системи цивільного захисту, підвищення готовності органів та підрозділів цивільного захисту до дій за призначенням.

Адже, ефективне реагування на сучасні виклики та загрози потребують побудови принципово нової системи публічного управління та адміністрування у сфері цивільного захисту, яка забезпечить скоординовану, законодавчо регламентовану діяльність її суб'єктів, спрямовану на захист населення і територій від надзвичайних ситуацій. Успішне реформування і вдосконалення цієї системи можливе лише на основі чіткої правової регламентації її складу, структури та функцій і має бути всебічно інтегрованою в систему міжнародної і регіональної безпеки, як її складова.

Література

1. Артем'єв С. Р., Малько О. Д. Цивільний захист як чинник системи забезпечення національної безпеки. *Наука і правоохорона*. 2018. № 2 (40). С. 42–48. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nip_2018_2_7.
2. Кропивницький В. С. Публічне управління та адміністрування у сфері цивільного захисту в Україні: теорія, методологія, практика : монографія. Харків: «Діса плюс», 2022. 332 с.
3. Федорчак В. В. Структурно-функціональний синтез державного управління ризиками виникнення надзвичайних ситуацій. *Інвестиції: практика та досвід*. 2020. № 10. С. 93–95.
4. Ткачук Р. С. Управління цивільним захистом як складова муніципальної безпеки великого міста. *Державне управління*. 2021. № 2(8). DOI: [https://doi.org/10.32689/2618-0065-2021-2\(8\)-152-184](https://doi.org/10.32689/2618-0065-2021-2(8)-152-184)
5. Андреев С. О. Основні недоліки організаційних засад функціонування єдиної державної системи цивільного захисту на нинішньому етапі її розвитку. *Ефективність державного управління*. 2014. Вип. 39. С. 219-230.
6. Потеряйко С. П. Сутність структурно-функціонального механізму державного управління в Єдиній державній системі цивільного захисту. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: Державне управління*. 2021. Том 32 (71). № 2. DOI <https://doi.org/10.32838/TNU-2663-6468/2021.2/013>.
7. Рубан І. В., Тютюник В. В., Тютюник О. О. Особливості створення системи підтримки прийняття антикризових рішень в умовах невизначеності вхідної інформації при надзвичайних ситуаціях. *Сучасні інформаційні технології у сфері безпеки та оборони*. 2021. №1. DOI: <https://doi.org/10.33099/2311-7249/2021-40-1-75-84>.
8. Кропивницький В. С., Коваленко В. В. Роль цивільного захисту у забезпеченні національної безпеки України. *Науковий вісник: Державне управління*. 2018. № 1. С. 98-56.
9. Неклонський І. М., Соколов Д. Л. Математична модель діяльності системи цивільного захисту в різних режимах функціонування. *Проблеми надзвичайних ситуацій*. 2016. Вип. 24. С. 82–86.

10. Потеряйко С. П. Проблеми функціонування правового механізму в єдиній державній системі цивільного захисту. *Право та державне управління*. 2021. №1. DOI <https://doi.org/10.32840/pdu.2021.1.37>.

11. Кулешов М. М. Система реагування на надзвичайні ситуації та механізми управління. *Вісник НУЦЗУ. Серія: Державне управління*. 2017. Вип. 1(6). С. 314–322.

12. Майстро С. В. Особливості інституційного механізму державного управління системою цивільного захисту в різних країнах. *Вісник Національного університету цивільного захисту України. Серія : Державне управління*. 2017. Вип. 2. С. 407-415. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VNUCZUDU_2017_2_53.

13. Андреев С. О. Державні системи цивільного захисту: інституціональні засади та проблеми розвитку : монографія. Харків : Тім Пабліш Груп, 2017. 432 с.

References

1. Artemiev, S. R. and Malko, O. D. (2018), “Civil defense as a factor in the national security system”, *Nauka i pravookhorona*, vol. 2 (40), pp. 42–48, available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nip_2018_2_7. (Accessed 15 December 2022).

2. Kropyvnytskyi, V. S. (2022), *Publichne upravlinnia ta administruvannia u sferi tsyvilnoho zakhystu v Ukraini: teoriia, metodolohiia, praktyka* [Public management and administration in the field of civil protection in Ukraine: theory, methodology, practice], Disa plus, Kharkiv, Ukraine.

3. Fedorchak, V. V. (2020), “Structural and functional synthesis of state management of emergency risks”, *Investytsii: praktyka ta dosvid*, vol. 10, pp. 93–95.

4. Tkachuk, R. S. (2021), “Management of civil protection as a component of municipal security of a large city”, *Derzhavne upravlinnia*, vol. 2(8), DOI: [https://doi.org/10.32689/2618-0065-2021-2\(8\)-152-184](https://doi.org/10.32689/2618-0065-2021-2(8)-152-184).

5. Andreiev, S. O. (2014), “The main shortcomings of the organizational foundations of the functioning of the unified state system of civil protection at the current stage of its development”, *Efektivnist derzhavnoho upravlinnia*, vol. 39, pp. 219-230.

6. Poteriaiko, S. P. (2021), “The essence of the structural and functional mechanism of state administration in the Unified State System of Civil Protection”, *Vcheni zapysky TNU imeni V.I. Vernadskoho. Serii: Derzhavne upravlinnia*, vol. 32 (71), no. 2. DOI <https://doi.org/10.32838/TNU-2663-6468/2021.2/013>.

7. Ruban, I. V. Tiutiunyk, V. V. and Tiutiunyk, O. O. (2021), “Peculiarities of creating a support system for making anti-crisis decisions in conditions of uncertainty of input information in emergency situations”, *Suchasni informatsiini tekhnolohii u sferi bezpeky ta oborony*, vol. 1. DOI: <https://doi.org/10.33099/2311-7249/2021-40-1-75-84>.

8. Kropyvnytskyi, V. S. and Kovalenko, V.V. (2018), “The role of civil defense in ensuring the national security of Ukraine”, *Naukovyi visnyk: Derzhavne upravlinnia*, vol. 1, pp. 98-56.

9. Neklonskyi, I. M. and Sokolov, D. L. (2016), “Mathematical model of the activity of the civil defense system in different modes of operation”, *Problemy nadzvychainykh sytuatsii*, vol. 24, pp. 82–86.

10. Poteriaiko, S. P. (2021), “Problems of functioning of the legal mechanism in the unified state system of civil protection”, *Pravo ta derzhavne upravlinnia*, vol. 1. DOI <https://doi.org/10.32840/pdu.2021.1.37>.

11. Kulieshov, M. M. (2017), “Emergency response system and management mechanisms”, *Visnyk NUTsZU. Serii: Derzhavne upravlinnia*, vol. 1(6), pp. 314–322.

12. Maistro, S. V. (2017), “Peculiarities of the institutional mechanism of state management of the civil protection system in different countries”, *Visnyk Natsionalnoho universytetu tsyvilnoho zakhystu Ukrainy. Serii : Derzhavne upravlinnia*, vol. 2, pp. 407-415, available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VNUCZUDU_2017_2_53. (Accessed 17 December 2022).

13. Andreiev, S. O. (2017), *Derzhavni systemy tsyvilnoho zakhystu: instytutsionalni zasady ta problemy rozvytku* [State systems of civil protection: institutional foundations and development problems], Tim Pablich Hrup, Kharkiv, Ukraine.

Стаття надійшла до редакції 23.12.2022р.